

Kéméndy színre lépését megelőzően, az Operaház Törvénykönyvében még nem is szerepelt a scenikai munkakör. Elsőként ő vetette fel a jelmezrajz fontosságát, a jelmezterv precizitásának szükségességét az anyagválasztástól a színharmónián át a megvalósulásig, hordhatóságig. Az Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet gyűjteményében őrzött kéziratos naplójából pontosan nyomon követhető a vázlattól a bemutatóig tartó tervezői folyamatok képi ábrázolásai. Ceruzával írt jegyzeteiben pontos leírások készültek az anyagok minőségére vonatkozóan, a rajzok mellett pedig rövid utasítások olvashatók a jelmezek színéről, díszítéseiről, a cipők formájáról, sőt az ehhez tartozó kellékek és a világítás megvalósíthatóságáról. A jelmezek állapotmegőrzésére, tárolására is hasonló elméleteket dolgozott ki, mint a díszletek felhalmozására. A helyben hasznosítható raktári terek kialakítása is nevéhez fűződik. A hatásvilágítás kidolgozása és gyakorlata, melyet Kéméndy használt, a mai napig érvényes a látvány kialakításában. A jelmezszínelvágás, a fény szerepének és a világítás fontosságának hármasa az általa tervezett színpadi látványokban meg is valósult.

A bemutatókhoz leginkább repítő szerkezetét használták, mellyel mintegy a levegőben úszva rögzítette a mozgó énekeseket. Ennek mérnöki pontossággal készült rajzait, majd megvalósulását *A Rajna kincse*-előadásban láthatta a nagyközönség, de ezek dokumentációja szerencsére fennmaradt a későbbi korok kutatói számára is. Tervezési elképzeléseit tanítványa, későbbi scenikus-társa, Oláh Gusztáv ötvözte utóbb páratlan zenei és színpadi érzékének társításával.

Kéméndy találmányait fejlesztve az operajátszás legismertebb látványtervező művésze lett. A látvány mestere egy 1907-ben született tanulmányában így fogalmazott: „szeretném, ha a reform Magyarországból indulna ki, amire legjobb alkalom volna most, amikor megépíteni készülünk az új Nemzeti Színházat.”

Azóta számos tervezet, makett, helyszín-javaslat után felépült új színpadunk, a XXI. század színpada, a Nemzeti Színházban. Természetesen számos hasznos és egyedi szerkezettel, formabontó rendszerrel őrizve egy festőművész, feltaláló, scenikus-tervező álmait. Az Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet scenikai gyűjteményében található színpadi gépezeteinek, mozgó kellékeinek, világítási tervezeteinek rajzai. A legtöbb tervét viszont az Országos Széchenyi Könyvtár színház-történeti tára őrvi és dolgozza fel, míg két, jelentős rajzát a technikai újításokról a Szépművészeti Múzeum grafikai tára vásárolta meg. A Múcsarnokban rendezett Kéméndy életmű-kiállítás után pedig a Nemzeti Galéria is részesült rajzaiból, festményeiből. A kortárs műkereskedelem is kínál a festőművész által készített miniatűröket, rendkívül magas kikiáltási áron.

Tervei, elképzelései beépültek a modern színházak nézőtereinek, raktárainak, színpadainak struktúrájába, képei, festményei a mai napig felbukkannak a közgyűjtemények mellett ismert magángyűjtőknél is. A bevezetőben felvetett kérdésre, miszerint Kéméndyre, mint színházi szabóra, vagy elegáns, nagy műveltségű grófra tekintünk, én inkább az utóbbi elképzelést erősíteném. A színpad főnemese volt, kinek birtoka, uradalma maga a Királyi Operaház és a Nemzeti Színház lehetett.